

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ”

СИСТЕМА

за осигуряване, поддържане и развиване качеството на обучението и на образователния продукт

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Приемането на Системата за осигуряване, поддържане и развиване на качеството на обучението и на образователния продукт е *стратегическо решение на Академичния съвет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски”* с което се регламентират:

- органите и техните правомощия за реализиране на Системата;
- индикаторите (в т.ч. критериите) за оценяване качеството на обучението и образователния продукт;
- стандартите за оценка на качеството;
- процедурите за оценка на качеството;
- правилата за функциониране на системата.

С приемането ѝ *Пловдивският университет „Паисий Хилендарски”*:

- гарантира постоянното подобряване качеството на обучението и образователният продукт, предлаган във всички образователни степени и всички форми на обучение, в съответствие със законовите разпоредби и изискванията на потребителите - студенти, докторанти, както и на работодателите и партньорите в условия на променящите се потребности на глобализирания се национален и европейски пазар на труда;
- осигурява прозрачност на дейността си и възможност за обективна оценка на качеството на обучението и образователния продукт, както за своите студенти и докторанти, така и за обществеността, партньорите и националните и международни институции;
- изгражда система за контрол и оценка, която стимулира преподавателите и структурите към съзнателно, постоянно развитие и отговорност за качеството на обучението и образователния продукт;
- създава, поддържа и обработва база от обективни данни, които да служат за ефективното управление и постоянно повишаване качеството на образователния продукт от оторизираните органи.

Качество на обучението и на образователния продукт за академичната общност в Университета означава:

- съответствие между обявената мисия и образователни цели на Университета, публикуваните в квалификационните характеристики умения и компетенции по всяка от неговите програми- бакалавърски, магистърски, докторантски, от една страна, и реалното им постигане, от друга;
- непрекъснато развитие и стремеж да бъде най-добрият по отношение на мисията, целите, задачите и ценностите си;
- баланс между чисто академичното качество и пазарното качество. Пловдивският университет предлага обучение, което съответства на съвременните постижения в науката и се признава от съответните академични общности, но заедно с това предлага продукт, който е търсен на пазара, съответства на настоящите и бъдещите нужди на студентите и работодателите. Балансът е между потребността на личността за собствено развитие и социалноикономическа реализация на нейните възможности и нуждите на обществото от образовани, отговорни и критични граждани, от професионалисти с определени знания, умения, компетенции.

Системата за осигуряване, поддържане и развиване на качеството на обучението и на образователния продукт има *два основни акцента*:

- *вътрешно институционална самооценка* на състоянието и тенденциите във факторите за осигуряване, поддържане и развиване на качеството на обучението и на резултатите от него;
- *външна оценка* на качеството на образователния продукт - оценка на потребителите - студенти и работодатели.

За реализиране на тази система Академичния съвет на Пловдивският университет “Паисий Хилендарски” реши да се изгради Система за осигуряване, поддържане и развиване качеството на обучението и образователния продукт.

СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО

ОРГАНИ:

- За осъществяване на дейностите по самооценяване и оценяване, на качеството на обучението и

образователния продукт се изгражда (формира) *Съвет по качеството*, който:

- изработва и предлага на Академичния съвет за приемане необходимите документи за функциониране на системата за качество;
- осъществява методическото ръководство;
- контролира и оценява дейността на постоянните факултетни комисии по качеството;
- предлага мерки за подобряване и развитие на Системата и образователния продукт.

- В състава на *Съвета по качеството* се включват:
- зам. ректор, Председател на Съвета по качеството;
  - представители на факултети (зам.декани) и на други университетски звена.

- **Към *Съвета по качеството* се създава постоянен орган – Лаборатория по качеството, която:**

- в *Съвета по качеството* се назначава */аташира/ специалист по системата за поддържане на качеството, който координира постоянното събиране на данни за качеството и ги анализира и предоставя на Съвета по качеството;*
- *съветът по качеството формира структура /лаборатория/, която се занимава с измерване на резултатите от обучението на различни етапи, измерване на добавената стойност, както и с оценяване на преподаването.*
- *специалистът /структурата/ организира и провежда проучвания сред студентите, преподавателите, университетската общност.*
- *специалистът /структурата/ организира и провежда редовни анкетни проучвания сред завършилите възпитаници на Университета.*

ОТГОВОРНОСТИ:

- **Всеки преподавател** в Пловдивския университет е лично отговорен за качеството на обучението по съответната учебна дисциплина в програмата, в която е включен. Това се постига чрез системата на самооценяване, атестиране и стимулиране на всеки, който допринася за високото качество.

➤ **Катедрените съвети** отговарят за качеството на предлаганите от тях учебни планове и учебни програми по съответните специалности в професионалните направления, в които работят като:

- *обсъждат* предложението за всяка нова учебна дисциплина или актуализиране на съществуващите като преподавателят лично я представи и защитава. Съветът трябва да се произнесе дали учебната дисциплина отговаря както на академичните стандарти за съответната област на знанието, така и на университетските вътрешни стандарти като форми за обучение и оценяване;

- *обсъждат* предложенията за нови програми или актуализиране на съществуващите програми, като задължително изискват външни рецензии. Съветът се произнася както за съответствието на програмата на мисията и образователните цели на Университета и на академичните стандарти за съответната област, така и за методите на обучение;

- *организират* наблюдение на дейността и ефекта от нея, чрез самонаблюдение или взаимно посещение от страна на преподавателите, чрез методи на качествен и количествен анализ, чрез формиране на изпитни комисии с участието на външни преподаватели.

- *провеждат* семинари за обсъждане на методите на обучение, за обсъждане на добрата практика и нейното разпространение.

➤ **Факултетните съвети** отговарят за качеството на обучението в съответните професионални направления:

- *приемат* всяка нова образователна програма /бакалавърска, магистърска/, както и измененията в съществуващите програми, като изискват и външни за Пловдивския университет рецензенти. Те се грижат за спазване на държавните изисквания и стандартите за програми от съответната степен на обучение /бакалавърска, магистърска, докторска/ или за съответната форма на обучение /редовна, задочна или дистанционна/;

- *формират* своя постоянна комисия за качеството, която периодично **атестира** състоянието на всички програми във факултета и докладва проблемите и положителния опит на Факултетния съвет.

➤ **Академичният съвет:**

- избира свой постоянен Съвет за качеството, който периодично преглежда състоянието на всички **факултети** в Пловдивския университет и докладва проблемите и положителния опит;

- приема докладите на постоянните комисии;

- приема необходимите документи за реализиране Системата за качество;

- взема необходимите решения за развитие на качеството на обучение и образователния продукт. Съветът по качеството се оглавява от Зам.ректор.

➤ **Други звена**, които са въвлечени в събирането на данни за качеството на обучението в Пловдивския университет са:

- отдел „Учебен” предоставя данни за успеха на студентите, за редовността на провеждането на занятията и други академични прояви;

- отдел “Личен състав” предоставя данни за академичния състав на Пловдивския университет;

- Библиотека;

- Лаборатории.

ПРОЦЕСИ /фактори, които ще се наблюдават, самооценяват и оценяват/:

За осигуряване, поддържане и развиване на качеството на обучението и на образователния продукт се самооценяват и оценяват:

БЛОК А. Образователната дейност

➤ Съответствието на структурата и съдържанието на учебните планове и учебните програми на обявените *квалификационни характеристики* на специалностите и сферата на приложение на придобитите професионални знания, умения и компетенции.

➤ Методите на *преподаване* и методите за *оценка на постиженията* на обучаваните.

- *Подготовката на квалификацията на преподавателите и начина, по който те реализират статуса си на обучаващи.*

БЛОК Б. Изследователската дейност

- *Научно-изследователската и консултантска дейност на преподавателите и участието на студентите и докторантите в разработването на научно-изследователски и приложни проекти.*

БЛОК В. Управлението

- *Организацията и управлението на учебния процес.*
- *Материалната среда за осъществяване на обучението.*

БЛОК Г. Резултати

- *Придобитите професионални знания, умения и компетенции:
- реализацията на завършилите образователните програми на Пловдивски университет “Паисий Хилендарски”*

ИНДИКАТОРИ И КРИТЕРИИ ЗА КАЧЕСТВО

БЛОК А. Образователна дейност

- *За структурата и съдържанието на учебните планове и учебните програми:
- съответствие с обявена квалификационна характеристика;
- учебни дисциплини - общ брой;*

- съотношение между задължителни, избираеми и факултативни учебни дисциплини;
- структура на задължителните учебни дисциплини: задължителни фундаментални /широкопрофилни/ - задължителни професионални;
- избираемост – колко избират от колко предложени учебни дисциплини;
- % на обновяване на учебния план за атестирания период;
- съответствие между учебен план и учебни програми /% на покритие на учебните дисциплини в учебните планове с учебни програми/;
- съотношение между теоретични знания и практически умения, предвидени в учебната програма;
- адекватност и актуалност на ползваната и посочената в учебната програма литература;

- *Методите* на преподаване и методите за оценка на постиженията на обучаваните:
  - съотношение между лекции и активни методи;
  - съотношение между аудиторна и извънаудиторна заетост;
  - съотношение между изпити и текущи оценки;
  - съотношение между писмени и устни изпити;
  - % на тестовото изпитване;
  - форми на самостоятелна работа;
  - методи за контрол върху изпълнението на заданията за самостоятелна работа;
  - структура на оценка, как се формира от работата през семестъра, брой и относителна тежест на елементите за формиране на оценките или показани резултати на изпита
- *За подготовката и квалификацията* на преподавателите:
  - общ брой на преподавателите
  - квалификационна структура - по научни звания, по научни степени, без научни степени;
  - придобити научни звания през атестирания период;
  - придобити научни степени през атестирания период;
  - съотношение между хабилитирани и нехабилитирани преподаватели;

- съотношение между преподаватели с научна степен и преподаватели без научна степен;
- брой докторанти;
- съотношение между броя на защитилите докторанти през атестирания период и общия брой докторанти;
- брой студенти на един преподавател, изчислени на база - преподаватели на пълен щат; разпределение на преподавателите по групи: професори, доценти, нехабилитирани; щатни, на половин щат, хонорувани; по възрастови групи през 5 години;
- мобилност на преподавателите - % на преподавателите посетили друг университет у нас и в чужбина за 1 година; % на преподавателите, участвали в международни програмни комитети и редколегии;

БЛОК Б. Изследователска дейност

- *За научно-изследователската дейност* на преподавателите, студентите и докторантите:
  - общ брой на проектите, по които се работи;
  - с участие на студенти;
  - с участие на докторанти;
  - с участие на студенти и докторанти;
  - с външен партньор.

публикации в т.ч.

- монографии;
- учебници и учебни материали;
- студии и статии;
- доклади.

в т.ч. на преподаватели

- на докторанти;
- с участие на докторанти;
- с участие на студенти;
- среден брой публикации за една година – на публикациите в чужбина.

БЛОК В.Управление

- *За организацията и управлението на учебния процес:*
  - учебна документация: квалификационни характеристики, учебен план, учебни програми, разписания;
  - протоколи, главни книги;
  - контрол върху аудиторната заетост на студентите.

- *За материалната страна на обучението*
  - брой студенти на едно компютърно място на свободен достъп;
  - брой студенти на едно компютърно място за упражнения;
  - брой студенти на едно място в читалнята на библиотеката;
  - брой томове на един студент в библиотеката;
  - общ брой на книгите и списанията в библиотеката;
  - % на книгите и списанията, публикувани в последните 5 години;
  - % на книгите и списанията на чужди езици в библиотеката.

Системата за осигуряване, поддържане и развиване на качеството на обучението и на образователния продукт в Пловдивския университет включва самооценка и оценка на :

- входа;
- процеса на обучение;
- изхода.

ИНДИКАТОРИ ЗА ВХОДА:

- Брой кандидат-студенти за едно място /за всяка програма/
- среден успех от приемните изпити / за всяка програма/
- най-ниският бал, постигнат при класирането /за всяка програма/

ИНДИКАТОРИ ЗА ПРОЦЕСА НА ОБУЧЕНИЕ:

- средна седмична аудиторна натовареност на сстудентите / по програми/;
- средна седмична /семестриална/ извънаудиторна натовареност на студентите /по програми/;

- % неосъществени учебни занятия;
- % посещаемост на лекции;
- % посещаемост на упражнения и семинари;
- % удовлетвореност от съдържанието на учебния процес;
- % удовлетвореност от организацията на учебния процес;
- % удовлетвореност от условията за работа

ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗХОДА:

- среден успех от изпитите през целия период на обучение /по програми/;
- среден успех от държавни изпити;
- % отпадащи студенти;
- % семестриално завършили, но недипломирани студенти;
- % на работещите възпитаници на Пловдивския университет по завършената специалност;
- резултати от стандартизирани тестове при завършване – измерване на придобити компетенции;
- мнения и оценки на работодатели за завършилите Пловдивския университет студенти /силни и слаби страни/.

ПРОЦЕДУРИ ЗА САМООЦЕНКА:

Самооценката и оценката на качеството на обучението и на образователния продукт изисква преглед на начина, по който се осъществява:

БЛОК А. Образователната дейност

- организацията за разработване на учебната документация: квалификационни характеристики, учебни планове, учебни програми, разписания;
- съответствието между мисията и образователните цели на Университета, факултетите, програмите /бакалавърски, магистърски, редовни, задочни, дистанционни/ и учебната документация;
- обновяването на учебната документация с отчитане на мненията на студентите и работодателите;
- Период за самооценяване и оценяване на 2 г.

Механизми:

- рецензиране с един вътрешен рецензент и един външен рецензент /с карта за експертна оценка/.
- методите на преподаване и методите на проверка на постиженията на студентите.
- подготовката и квалификацията на преподавателите.
- професионалните, педагогическите и комуникативните компетенции на преподавателите.

Период на оценяване – в края на обучението по всяка учебна дисциплина.

Механизъм на оценяване – проучване на студентски мнения, резултати от атестации.

БЛОК Б. Изследователската дейност

- организация на изследователската дейност в Университета и по факултети;
- осигуряване участието на преподаватели в изследователски проекти;
- организация, провеждане и участие в научни форуми;
- публикации на преподавателите;
- включване на студенти и докторанти в изследователски проекти;
- включване /участие/ на студенти и докторанти в научни публикации;
- използване на резултатите от научните изследвания в процеса на обучение;
- консултантска дейност /научно-приложна дейност/.

Период на самооценяване и оценяване: На всеки 2 години.

Механизъм:

- Анализ и оценка на научните постижения;
- Резултати от проучване на студентски мнения.

БЛОК В. Управление

- функциониране на структурата на Университета и на факултетите;

- координацията на действията между различните университетски структури;
- системата за поддържане и развиване на професионалната квалификация и академичната кариера на преподавателите;
- осигуряване вътрешно-институционална и междуинституционална мобилност на преподавателите;
- осигуряване на приемственост на преподавателския състав;
- осигуряване на организацията на учебните занятия и изпитите;
- осигуряване на условия за провеждане на обучението /материална база, информационна база/;
- разширяване на сътрудничеството с висши училища и други организации от страната и в чужбина.

Период на самооценяване и оценяване: на всеки 2 години.

Механизми:

- Анализ и оценка на състоянието и проблемите;
- Резултати от проучвания на студентски мнения.
- **оценка на външна среда**

БЛОК Г. Резултати:

- придобити професионални знания, умения и компетенции /реализация на завършилите студенти/.
- професионална реализация
- социална реализация

Стандарти:

- Стандартите за качество на обучението и на образователния продукт на Пловдивския университет се задават на:
  - равнището на квалификационните характеристики – знания, умения, компетенции, за всяка образователна програма;
  - равнището на учебните програми за всяка включена в учебния план учебна дисциплина;

Инструментариум:

- Данни, необходими за самооценка и оценка на качеството на обучението и на образователния продукт, се регистрират с помощта на:
  - карта за експертна оценка на учебната документация /квалификационни характеристики, учебен план, учебна документация, разписания/;
  - анкети за оценка на обучението по учебните дисциплини;
  - ежегодни анкети за оценка на цялостната организация и управление на учебния процес;
  - анализи и оценки на научно-изследователската дейност и публикационната дейност;
  - информации на катедри, факултети, отдели в Университета.

Март 2005 г.
Пловдив